

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la

Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la

Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.

Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Genesa programului actual

al partidului național român și însemnătatea punctelor 1 și 9, din program.

IV.

— Articol final. —

Să vedem acum: *Ce însemnătate au punctele 1 și 9 din program?*

Tecstul acestor puncte este:

1. „In cât privește Transilvania: *recăștigarea autonomiei sale.*”

9. „Cestiunea dualismului nefiind astăzi la ordinea zilei, *partida națională își rezervă a se pronunța asupra ei la timpul său.*”

Adevărata pertractare a obiectelor s'a făcut în comisiunea de treizeci, unde aveau intrare și ceilalți membri ai conferinței, ear' în ședința publică vorbeau mai vîrtos numai raportorul comisiunii și contrapropunătorii, dar' toți știau deja, că propunerea comisiunii are să devină conclud.

Lupta de principii și capacitatea reciprocă deci nu se petrecea în ședința publică, ci în comisiunea de treizeci.

Cestiunea autonomiei Transilvaniei era o cestiune delicată pentru ungureni, cari nu pricepeau: *pentru ce din punct de vedere național este mai bine, ca Românii din același stat să fie divizați în două, de cât ca să lupte la un loc?* Dar' cu toate acestea respectând susceptibilitatea transilvănenilor, s'au angajat, ca să nu influențeze cu votul lor la decidera punctului referitor la acea cestiune, ci să respecte votul majorității delegaților transilvăneni, — o atitudine de altminte, basată și în conclusele conferențelor anterioare ale ungurenilor.

N'a fost însă nici în comisiune nici în conferință nici un delegat, nici ungurean nici ardelean, care ar fi crezut că autonomia Transilvaniei ar pute-o esopera Românii cu puterea lor, nici pe cale legală nici pe altă cale. Deci era mai mult numai o cestiune de consecuență principală pentru transilvăneni, și de pietate către conducătorii și martirii din 1848 ai autonomiei.

Dar' cu toate acestea erau mulți, și eu cutz a afirma că era covîrșitoarea majoritate a transilvănenilor și totalitatea ungurenilor, cari' și știau închipui și de acele raporturi politice, în cari s'ar pute suspenda postulatul de autonomie până la timpuri mai potrivite. — Marmățienii p. e., cari nici odată n'au fost la autonomia Transilvaniei, nici la conclusele de pasivitate, veniseră la conferință mai vîrtos în speranță, că se va decreta o alianță cu partidul apponyist, care atunci încă nu se botezase de partid „național”, — și pentru aceea nici transilvănenii n'au pretins, ca pasivitatea lor față de parlamentul Ungariei să formeze punct de program, ci numai punct de tactică, pe carele conferința din cas în cas s'îl pîtea susține sau suprima, după împrejurări.

De altă parte, ca nici acest punct de program, care involvă modificarea unei legi existente, să nu se pîtea combate din punct de vedere legal, și ca pentru el să nu se pîtea susținea loialitatea partidului național nici în noua

sa organizare, s'a decis a se pune în fruntea programului, că toate postulatele cuprinse în el au să se esopereze prin luptă deschisă, prin luptă constituțională, „pe teren legal”, stilisându-se introducerea astfel:

„Partida națională va lucra pe teren legal pentru esoperarea următoarelor drepturi”.

Cine nu vede însă, că un punct de program, care pretinde astăzi, ca parlamentul Ungariei, de dragul Românilor, să desființeze legea de uniune a Transilvaniei cu Ungaria, și prin asta restituind autonomia Transilvaniei, să dismembrese Ungaria actuală, este cel puțin un anachronism?

Aflatu-s'a măcar numai un membru al partidului național, carele ales deputat de la 1881 încôce și-ar fi ținut de a sa datorință, ca sau la adresă sau la budget să pledeze în parlamentul Ungariei pentru autonomia Transilvaniei? Nici Babeș, nici Doda, nici Iruța, nici Gurban n'au nici pomenit de ea, și nime nu li-a făcut nici o imputare pentru această desconsiderare a programului partidului național.

Pe cât de delicată era cestiunea autonomiei Transilvaniei pentru ungureni, atât de delicată era cestiunea dualismului pentru ardeleni, pentru că bănațenii în puterea punctului 4 al programului partidului național stabilit în 1869 în conferința din Timișoara, apoi bănățenii și ungurenii în puterea punctului IV al programului stabilit în 1872 în conferința din Arad*, în punctul acesta acceptaseră politica stîngei extreme magiare, și în faptă Babeș, Mocsonyestii George Pop de Băsesci, Borlea și Stănescu ca deputați ocupaseră loc pe băncile rezervate pentru patruzeciștiști.

În acest punct însă, de la ardeleni nu se putea pretinde o prevenire egală cu a ungurenilor relativ la transilvănenii autonomiști, pentru că ori-cum te nisiai să esplici din punct de vedere românesc combaterea dualismului, ea totuși era punctul cardinal al partidului magiar „kossuthist” ear' numele lui Kossuth pentru Românii ardeleni este identic cu para focului atât din punct de vedere național cât și din punct de vedere dinastic, și nu s'ar fi aflat nici măcar un delegat ardelean, carele cu privire la dualism se fi susținut programul de mai înainte al ungurenilor, și astfel de-cât o desavuare pe față în punctul acesta a politice de până atunci a corifeilor ungureni s'a preferit, ca cestiunea dualismului să se pună la dosar, așa precum se vede în punctul 9 al programului.

Susțin însă, că dacă se pertracta în merit cestiunea dualismului, nu se afla un delegat ardelean care să combată dualismul nici din punct de vedere național, din contră: chiar pentru că kossuthistii îl combat, și pentru că Corónei îi convine, ear' Românii mai vîrtos numai de la Corónă speră ameliorarea sorții lor, și din punct de vedere național, decideau, și cred că con-

*) Textul acestui punct era: „Fiindcă după experiențele de până acum n'a putut a nu se observa un fel de legătură internă între articolul de lege XII din 1867 și între negațiunea egalității de drept pentru națiunile nemagiare, din cauza aceasta este datorința partidului național a l combate cu toate mijlocele legale”.

sultați și astăzi ar decide susținerea dualismului.

De altminte un obiect despre care în program însuși se afirmă că la stabilirea programului nu s'a discutat, și că asupra lui nu s'a luat nici o decisiune meritorică, nici nu pîtea forma punct de program, și trebuie să te miri că se află oameni serioși, cari îl bocesc pentru cazul de eliminare.

Ași pricepe pe domnul avocat Bozgan Florea din Caransebeș, dacă ar pretinde, ca nu numai să nu se elimineze cestiunea dualismului din program, ci din contră, în locul punctului 9 de cuprins negativ să se introducă altul de cuprins pozitiv, ca „Românii din resputeri să combată dualismul, să serbeze cu „Tedeum” 15 Martie, ear' în 6 Octobrie să se îmbrace în dolii și să țină părăstas pentru martirii din Arad”, pentru că el este kossuthist fanatic și pe față. Nu pricepe însă pe un transilvănean, care cualifică de tradare națională punerea la dosar a celui punct, care din capul locului nu avea loc acolo!

După părerea mea deci, ținînd cont de situațiunea politică de atunci când s'a stabilit programul actual al partidului național român, de cea de astăzi și de viitorul ce din dezvoltarea lucrurilor de la 1848 încôce și-l pîtea omul eugetător închipui, punctul 1 privitor la *recăștigarea autonomiei Transilvaniei* cu mijloce și pe teren legal, — și Românul nu este accesibil pentru altfel de mijloce — este un *pium desiderium*, care nu are mai mare însemnătate dacă e pus pe hîrtie de cât dacă rămîne adăpostit în sanctuarul intern al celor, cari mai au speranță în *posibilitatea imposibilului*, ear' punctul 9 propriamente *nici nu este punct de program*, și susținerea sau eliminarea lui este lucru irelevant.

Pentru mine și pentru toți aceia, cari *interpretază corect programul din 1881*, n'ar fi nici o necesitate de eliminarea punctelor 1 și 9, nici chiar în scopul ce vor să-l ajungă „junimistii” nostri.

Am constatat însă și eu nainte cu 18 ani, în cuvîntul de deschidere din 1884, o constată d-nul Dr. Mihai, care este un bărbat cu mintea și inima la loc și cu aptitudini escelente de a fi unul din conducătorii generațiunei ce ne moștenesc, și o știm toți, că șovinistii magiari din capul locului n'au ținut cont de *textul* introducerii programului nostru din 1881, ci mai vîrtos pe cestiunea „autonomiei” Transilvaniei s'au folosit de toate mijlocele, de toate ocaziunile și de toate armele loiale și neloiale, ca să agiteze opiniunea publică magiară contra noastră, ca să ne prezenteze de un *element centrifugal*, *periculos pentru patrie și pentru Tron* chiar, numai ca să-și ajungă scopul de a ne *desnaționaliza cu concursul Corónei*, — și vedem că agitațiunea pe această temă a avut efect foarte duros pentru noi.

Cînd vedem deci, că în situațiunea încurcată, din carea noi „betrânii” nu mai scim afla alt mijloc de scăpare, de cât *perseverarea în inerție*, până cînd guvernul va veni, ca de dragul nostru, — pentru că „de frica” noastră nu-l dore capul, — să revocă *ordinul său ilegal* pentru interdicerea ținerei

conferențelor generale naționale, — vine *ținerimea noastră*, carea vrea să lucreze și carea după legile firei este dator să lucreze, și zice: „Noi nu suntem mulțămîți cu mersul lucrurilor naționale, vedem că pe toate terenurile ni-se face nedreptate, și nu se află suflet de om, care în parlament să ne apere, noi voim, ca eventual să rupem cu politica actuală, să intrăm în parlament, și acolo în fața lumii să apărăm sfînta noastră cauză, cerem însă, ca punctele 1 și 9 din programul partidului național, cari și așa din capul locului s'au considerat de ilusorii, să se elimineze, ca să nu se mai pîtea folosi drept arme în mîna inamicului contra noastră în sus și în jos, cum cu efect se folosesc astăzi” — nu pricepe pentru ce să ne supărăm și să ne *irităm* chiar noi „betrânii”?

N'avem să ne supărăm.

Din contră, să ne pară bine, că copiii nostri se simt destul de harnici, ca ei înșiși să-și croiescă soarta, să iee sarcina de pe umerii nostri obosiți și să se pună la lucru, pentru că al lor este viitoriul. Noi „ni-am trăit traiul și ni-am păpat mîlarul”.

Parteniu Cosma

Scrisoare din Budapesta.

Almanachul societății „Petrui Maior”.

— 14 Aprilie n.

E cam demult decînd n'a mai răsărit ceva mai de valoare în ogorul literaturii noastre dincoace de Carpați. Ceea ce a apărut în timpul mai nou ca un ce mai compact nu e altceva, de cât ciripituri nevinovate ale unor inimi încă fragede; sunt numai nisce produse ale unor „homines novi”, ale unor capete, cari n'au produs, ci au să producă. Lucruri de o valoare deosebită eșite din peana unor oameni îmbetrâniți la acest fel de muncă sunt aprôpe disparente.

Acum un an, singură „Metropolis” P. C. Sale a Dlui Dr. Il. Puscariu a vîzut lumina zilei ca o lucrare demnă de tot respectul, acum doi ani — nimic. Anul acesta se vede că a apucat pe cărări mai nobile, căci abia au trecut trei luni și ne putem mîndri cu încă două opuri vrednice de cea mai mare atențiune: valoroasă „Carte de aur” a Dlui T. V. Păcățian, de felul căreia literatura noastră n'a avut până acum, și „Almanachul” societ. studenților univ. din Pesta.

Voiesc să mă ocup acum cu acest almanach. Il număr și pe acesta între producțiunile de valoare ale timpului mai nou în cadrul literaturii noastre, pentru că cele 70—80 de foi ale lui cuprind lucrări ale unor bărbați foști membri ai societ. cari astăzi se bucură de un renume binemeritat universal.

Fiecare conlucrător și-a depus în acest op un mărgăritar al sufletului său, căci, ceea ce a scris fiecare, a isvorit din dorul de a înainta ținerea română și din dragostea sinceră față de această ținere.

Iată deci partea nobilă a acestei cărți: că este lipsită cu totul de diferitele prejudeții, interese și tendințe, cari se strecoră printre șirele celor mai multe lucrări literare.

Ar fi destul să amintesc numai, că Almanachul cuprinde lucrări eșite din peana unor bărbați, ca Il. Sa Dl A. Mocsonyi (Problema vieții), I. Slavici (Crescerea rațională), Dr. A. Marienescu (Smeii), I. cav. de Pușcariu (Date stat. la populațiunea rom.) Z. Boiu (Test. soldatului) F. Porcius (Distribuirea geografică a plantelor) și Dr. V. Bologa

(Eroi din popor), — pentru-ca să iese în relief valoarea lui.

O frumoasă oglindă a sufletului său ne dă Il. S. Dl. Mocsonyi în „problema vieții”, unde dragostea pentru neam îi dă cuvinte frumoase pentru de a arăta tinerimei cu dovezi, de-și „în nucleu”, dar’ destul de puternice, — calea cea adevărată a vieții.

Un Hercules între două căi: cea ideală-morală și cea eudemonistică-utilitară, este fiecare, când pășește în largul vieții. La întrebarea, care din cele două căi e cea bună, autorul răspunde cu o exclamațiune cătră tinerii români: . . . „Fie, ca Voi, asemenea nemuritoriului erou din frumosul mit, — în contra tentațiunilor-vieții practice și a sofismelor din teorie, să vă decideți pentru nobila și frumoasă direcțiune ideală-morală”.

„Aceasta este direcțiunea bărbatilor de caracter . . . de astfel de bărbăți are națiunea lipsă! . . .”.

„De întregitatea caracterului singuraticilor depinde totă puterea și valoarea morală a națiunii.”

Tot așa vorbesce și „crescerea rațională” de Dl. I. Slavici: . . . Fericirea ori nefericirea (de a fi) nu atârna de la împrejurări, ci de la cum te simți tu în ele Dacă ești om rezonabil, te simți nu nenorocit, ci norocos, că ești Român. Nenorocit are să se simtă cel ce vede că neamul lui nu poate să-și păstreze pozițiunea, ci trebuie neapărat să dea înapoi”

Asemenea eflus au și cuvintele Dlui V. Păcală în combaterea materialismului, ce a întunecat privirile omeniei de azi: „Precum Saturn, așa și materialismul își va înghiți și stérpi însuși fiii, și când măsura închinăterii va fi plină, din sîrme de sânge . . . va răsări popoarele o viață nouă — era de mărire și glorie a spiritului”.

Mai cuprinde Almanahul și două schițe de o rară frumsețe: una de cunoscuta scriitoare Const. de Dunca-Schiav: „Botezul poetului” (Eminescu), și „O muscă” de Don Gilio, a cărui valoare literară de azi e nedisutabilă, căci cui i-ar plăcea peana unui „Sorcovă”?

Pe lângă lucrările persónelor amintite e împistrit Almanahul cu câteva produse ale celor mai aleși și harnici tineri universitari actuali și din timpul când s’a lucrat Almanahul; așa V. Păcală (Reprezentanții materialismului), V. Bontescu (Iarnă), D. Stoica (Din lumea lit. pop.) C. David și I. Gropșian (Poesii), astfel, că în cadrul unui op relativ atât de mic ni-se prezintă un material bogat și variat.

Ici coala printră lucrările serioase răsare câte o drăgălașă poezie, al cărei ciripit nevinovat te înseninează și-ți oferă distracție plăcută prin versurile dulci și curgătoare, isvorite dintr’o inimă plină de dorințe candidă și de iluzii, ca de es.

„Riu, îmi place ca și tine
Desfrînat să mă isbec
De-ori ce colț, ce ‘n cale-mi vine
Și sdrobot să mă pornesc

FOIȘORĂ

Să iubim natura!

Disertație citită în conferința învățătorescă, ținută anul trecut în Sighișoara, de învățătorul George Andron.

(Urmare.)

Ne este cunoscut tuturor, ce efect are pentru om o muzică bună, care cu puterea ei fermecătoare, pe omul trist îl face vesel, pe cel iritat îl domolesce, pe soldat îl face curagios, îndrăzneț și nepăsător în luptă stînd față în față cu morțea. Muzica e operă de artă, dar’ trebuie să recunoștem și aicea rolul naturii, căci ea a dat ansă la înființarea muzicii artificiale. Pasările cu cântecele lor frumoase și variate compun un cor întreg, ce ne încântă, ne înveselesce, și ne face o mare plăcere. Câtă plăcere și bucurie simțim, chiar și la auzul asurzitor și întrecut al corului broștei, cu deosebire acum la începutul primăverii!

Tablourile artistilor pictori, statuile și alte opere ale sculptorilor, pe cari noi, când le întâlnim cu vederea, le admirăm așa de mult, nu sunt altceva decăt imitațiuni de pe natură, deci putem zice că natura e mama

Surd vîind în adîncime,
Unde nu’ni urmăză nime, —
Acolo se m’odihnesc!

(C. David: „Dorința”.)

Ce privește istoricul societății, lucrat de (I) V. Onișor și (II) D. Stoica, acesta e o oglindă clară a multelor greutăți peste cari a avut să treacă această societate pentru-ca să-și pōtă susțină existența în decurs de peste 40 ani, de când e înființată.

Nu mă estind mai departe asupra aprețirii acestui almanach, căci ar trebui să citez întregul material, oi mă mărginesc numai la aceea, de a’l recomanda cu cea mai mare căldură tuturor Românilor încălziți de dorul înaintării neamului nostru, — cu atât mai vîrtos, că este eșit din sinul tinerimei și cu drept cuvînt se pōte considera ca una din cele mai bune aparițiuni pe teren literar la noi, unde și așa ogorul literaturii e plin de spini și pālămidă.

Sebastian.

Preoții și învățătorii.

Credincioșilor bisericei noastre din arhidieceză, deosebi însă preoțimei și învățătorimei noastre ‘i sunt prea bine cunoscute pastoralele și circularele Înaltpreasfîntei Sale metropolitului nostru, în cari cu atîta căldură și dragoste de înaintarea poporului spre bunăstare morală, culturală și materială, îndemnă pe credincioșii sei la viață evlavioasă, la cercetarea bisericei, trimiterea copiilor la școlă, la traiu cumpătat și chivernisire neîfclăptă a agoniseilor lor, pentru-ca astfel să se ridice la nivelul popoarelor conlocuitoare și să pōtă ține pas cu ele atît în privința culturală, cît și materială. Factori de prima însemnătate în progresul popoarelor fiind biserica și școlă, — deci preoțimea și învățătorimea, — de sine înțeles, că Înaltpreasfîntia Sa pe acestia ‘i chiamă să-și fie împreună lucrători întru realizarea dorințelor depuse în pastoralele și circularele sale.

Că sfaturile și îndemnul date în pastoralele și circularele Înaltpreasfîntei Sale sunt sfaturi și îndemnuri bune și vrednice de a fi urmate cu tot zelul, deosebi în ceea ce privește conlucrarea preoțimei și învățătorimei, — dăm drept dovadă un circulariu al ministrului de culte și instrucțiune publică al României, împreună cu comentariul ce i-l face „Biserica ortodoxă română” din București, în fasciculul ultim, în care sub titlul „O importantă circulară” cetim următoarele:

„În timpul din urmă s’a produs o forțe frumoasă mișcare în satele noastre. S’au întemeiat și se întemeiază neîncetat societăți economice, s’a dat o dezvoltare în școlă lucrului manual, grădinariei, agriculturii etc., etc.. Școlă dă semne de mai multă viață, căci devine din ce în ce mai populată și numărul absolvenților crește din an în an. Factorii de cari s’a servit autoritatea școlară superioară pentru a produce o asemenea mișcare sunt învățătorii. Și trebuie să recunoștem că în multe părți din țară acești factori culturali s’au pus la lucru cu multă tragere de inimă

și rōdele muncii lor se vor vedea în curînd. Un factor mult mai însemnat în satele noastre e însă preotul. Dacă preotul s’ar pune la muncă cu aceeași tragere de inimă, și nu ne îndoim un moment de acesta, atunci fața satelor se va schimba în cel mai scurt timp. Convinși de marea însemnătate a activității preotului nostru pentru sate, dl. Haret, ministru cultelor și instrucțiunii publice, a adresat I.I. P.P. S.S. Metropoliți și P.P. S.S. Episcopi următoarea circulară:

„Prin o adresă anterioară a noastră, ni-am permis a solicita concursul P. S. Văstre în lupta ce am întreprins pentru îmbunătățirea stării morale și materiale a claselor muncitoare, mai cu sēmă a sătenilor.

În această luptă principală, putem zice, singurii noștri agenți ajutători erau institutorii și învățătorii. Ni-am dat însă sēmă că rolul preotului era aci cel puțin egal, credem chiar mai însemnat de cît acela al învățătorului, și însăși chiamarea lui în societate este de a lucra pentru atingerea scopului pe care îl urmărim cu atîta rîvnă.

Mai era și altă considerațiune, era dorința sinceră și stăruitoare ce nutrim, de a apropia pe preot și pe învățător unul de altul, de a face să dispară cauzele de neînțelegeri și de neîncredere, cari atît de des se iscă într’ei dîșii. Pentru a ajunge la acest rezultat, am socotit că cel mai bun mijloc, aprōpe sigur, era de a-i pune să colaboreze pentru realizarea unui scop, la care nu pōte să fie deosebire între omenii onesti cu iubire de aprōpele și de țara lor, și mai ales între preot și învățător, ale căror chiamări se confundă, când e vorba de a aduce mîngăere și ajutor celor ce au lipsă de dîșele.

Conduși de aceste vederi, am rugat pe P. S. Văstră să binevoiască a îndemna pe preoți să se asocieze cu învățătorii, în direcțiunea spre care-i îndreptăm prin îndemnările noastre.

P. S. S. Părinții Eparchioți au binevoit a intra în vederile noastre. Trebuie chiar să observăm cu deplină satisfacere, că pe unde preotul și învățătorul au lucrat împreună, succesul a fost mai repede și mai complet de cît pe acolo unde au rămas izolați unul de altul. Efectele acestei colaborări s’au simțit cu deosebire la constituirea de societăți rurale de economie, al căror scop este de a desvolta deprinderea economiei la săteni și de a-i scuti de flagelul cămătăriei.

Dar’ preoții sunt și ei omeni, și îndemnul cele bune trebuie să li-se repete și lor din când în când. Afară de acesta unii din ei nu au dat destulă ascultare poveștelor chiriarchului lor, și unii, din fericire forțe rari, nu s’au sfîit de a le călca în picioare, vorbind din amvon contra silințelor acelora cari lucrau pentru binele consătenilor lor.

De aceea P. S. Părinte, cu respect venim a solicita de la bunăvoiața P. S. Văstre, ca să reamintiți cu insistență preoților din eparchia P. S. Văstre instrucțiunile ce ați binevoit a le da altă-dată, cu privire la obiectul acestei adrese.

Nu ne îndoim, că scopul înalt și cu totul desinteresat ce urmărim, va găsi în P. S. Văstră un călduros sprijinitor, căci Biserica nu pōte se nu se intereseze, ori de câte-ori este vorba de o întreprindere care are de obiect înfrățirea și iubirea între omeni”.

Avem informațiuni sigure, că în multe sate preoții noștri stau alături de învățători și lucrează într’un gînd și o simțire pentru binele general. În multe sate preoții stau în fruntea mișcării, și așa e bine și așa trebuie să fie! Am convingerea profundă că nu va trece mult timp și se vor vedea cu prisosință rōdele binefăcătoare ale activității preotului român. (G. . .) —

Acest circulariu, și comentariul ce i-l face „Biserica ortodoxă română”, e atît de elocuent, încât — mutatis mutandis — îl recomandăm deosebitei atențiuni a preoțimei și învățătorimei noastre.

Revistă esternă

Turburările din Belgia. Ziua de Marți, pe când socialistii anunțaseră grevă generală, a trecut relativ destul de liniștit; escese de caracter mai grav în Bruxella nu s’au întîmplat. Totuși agitațiunea e mare, greva ia dimensiuni tot mai estinse. Până Marți erau deja puși în grevă peste o sută de mii de lucrători. În suburbiul Anderlecht al capitalei s’a ținut Marți o mare adunare de socialisti, în care deputatul Van der Velde într’un discurs saturat cu grave acuse contra guvernului a îmbărbat pe socialisti să insiste pentru revisuirea constituțiunii, dar’ până la obținerea răspunsului de la guvern să fie pe pace. În acest scop ‘i-a invitat să se adune Mercuri sēra în fața parlamentului. Dacă guvernul se va opune și pe mai departe — a zis Van der Velde, — atunci lupta pentru revisuirea constituțiunii trebuie purtată cu armele revoluțiunii.

Pe când socialistii din capitală sunt încă în așteptare, cei din provincie au început deja turburările. În Anvers, Charleroi și împrejurimi au fost sângerose, ciocniri între greviști și puterea armată, forțe mulți au fost răniți din ambe părțile, ear’ despre șeful gărei din Louviers se zice că l’ar fi ucis greviștii.

Singura modalitate pentru aplanarea pacinică se pare a fi disolvarea parlamentului. Posibil însă, că se va ajunge la compromis pe baza propunerii liberalului moderat Hyman, ca fie-care cetățean în etate de 25—40 ani să aibă drept de un vot, ear’ cei de la 40 ani în sus două voturi.

Disolvarea comitetelor macedo-bulgare. Sciri date din Sofia spun că guvernul bulgar a hotărît să disolve comitetele macedo-bulgare, din cauză că mulți dintr’ei șefii acestor comitete au fost prinși că organizează cete de bandiți. (Și guvernul bulgar numai acum a aflat despre acesta?!)

chiuiturile resp. strigăturile junilor Români atît de des. „Pentru ochi ca murele”.

Natura prin forma și colorile corpurilor ei, adecă prin frumseța ei influințează mult asupra spiritului nostru. Ea a dat ansă omenilor a ‘și orna locuințele cu felii și felii de imitațiuni ale obiectelor ei de diferite forme și colorii, apoi Românele împodobesc și vestmintele cu imitațiuni de pe natură.

Care din noi nu cunoșce ore, acele cusături artistice, sp. e. cornul berbecelui, cōda rîndunelei, șutele, ș. a. m. numite cu numele comun de „pui” și făcute cu mult gust estetic? Iată deci — Stimăților domni, rolul naturii în dezvoltarea gustului estetic, chiar și la omeni puțin înaintați în cultură.

Noi, omenii, împinși de necesitatea ajutoriului reciproc, trăim în societate și ne ajutăm unii pe alții, căci suntem convinși că așa e bine. Cercetînd natura, aflăm și în înțelesul acesta întocmiri demne de a se lua în considerare. Cîteva exemple ce urmăză, ne vor demonstra acesta pe deplin.

Pasările apără plantele contra insectelor și omidelor, plantele în schimb dau acelora adăpost, material la facerea cuiburilor și o parte din hrană.

Plantele, prin polenul și sucirile lor dulci, dau albinelor celele trebuitoare la facerea

mieri și a cerei, albinele în schimb umblă din plantă în plantă, ear’ în modul acesta le încrucisează și fac ca sēmînța lor să devie productivă.

Sōrele cu căldura sa puternică încălzește apa riurilor și umezēla pămîntului, ca să se prefacă în aburi, să se ridice, ear’ la rēndul lor să cadă pe pămînt de nou pentru a’l adăpa și a’l face productiv.

Unele minerale disolvādu-se în pămînt, venind în atingere unele cu altele dau sucirile necesare pentru hrana și dezvoltarea plantelor.

Plantele, ca și cānd ar sci ca prin absorbirea sucirilor pămîntul își perde din puterea sa productivă, — prin frunzele lor, și după ce și-au făcut cursul lor vegetal, chiar ele cu totul, cādēnd la pămînt, se discompun și se prefac în aceea ce au fost mai înainte de a se produce, ca apoi cu putere întrēgă să pōtă produce altele în locul lor.

Trifoiul, plantă de mare valoare ca nutreț pentru vite, la începutul dezvoltării sale, fiind o plantă gingașă, e apărâtă contra rețelor și vătămărilor ce-l pot întimpina, de alte plante mai rezistente și mai puternice.

(Va urma.)

Pacea Burilor. Marți la amiază s'a ținut în Londra consiliu de miniștri, care timp de două ceasuri a discutat propozițiile de pace ale conducătorilor buri, trimise lui Chamberlain Luni.

Ce conțin aceste propoziții, și ce s'a hotărât în consiliul de miniștri, — nu se știe încă nimic pozitiv. Afirmative însă, condițiile ar fi următoarele: 1. Restaurarea localurilor demolate; 2. Amnestie pe seama acelor Buri și insurgenți caplandezi, pe cari în înțelesul proclamațiunii din Septembrie i-ar aștepta exil pe întreaga viață; 3. Anglia s'ar alege asupra și toate datoriile celor două republice; 4. Să se fixeze un termen apropiat, când coloniile engleze să capete instituții autonome. — Se zice, că cu privire la punctul al doilea Buri ar fi învoiați, ca insurgenții caplandezi să fie excluși de la amnestie (?), ear' în ce privește atitudinea guvernului englez se zice că afară de punctul prim va respinge toate celelalte propoziții ale Burilor.

Un oficiant de rang înalt al ministerului de externe a declarat însă, că din toate circumstanțele de până acum se poate deduce, că *peste câteva zile vor subscrie contractul de pace.*

Ministrul Bulgariei — la Viena. Cum se raportază din Petersburg, ministrul-president Danev, al Bulgariei, în reîntoarcerea sa de acolo va merge și la Viena, unde va avea întâlnire cu ministrul de externe al Austro-Ungariei.

Asasinarea unui ministru. Cum se raportază din Petersburg, Marți un fost student al universității din Chiev a asasinat pe ministrul de interne Sipjagin, când acesta voia să se depărteze din palatul consiliului imperial. Asasinul se cheamă Balzanev; cu ocazia turburărilor studentesci din anul trecut fusese eliminat de la universitate, și pentru această eliminare a voit să-și răsbune asupra ministrului.

Sipjagin e a doua victimă a luptelor studentesci pentru libertate. Anul trecut fusese asasinat tot din partea studenților ministrul de culte Bogoljpev.

Despărțământul „Asociațiunii” IV. Sibiu.

Comitetul despărțământului a ținut ieri în 4/17 Aprilie a. c. prima ședință sub noul său director. La ședință afară de membrii comitetului a participat un număr însemnat dintr-o membră pe viață ai Asociațiunii. Dintr-o acestia remarcăm pe P. O. domni: Dr. Oct. Russu, Dr. Vas. Bologa, Ioan Papiu, Dr. Eus. Roșca, Dr. E. Cristea, Nic. Ivan, și Dr. Nic. Vecerde.

Comitetul s'a constituit în modul următor: Director: Dr. Liv. Leményi; v.-dir.: Mateiu Voileanu; cassar: Stefan Stroia; secretar-controlor: Lazar Triteanu; ca membru în comitet mai e ales și prof. sem. Dr. George Proca.

Pentru realizarea mărețelor scopuri ale Asociațiunii noastre, comitetul în unanimitate și cu adevărată însuflețire a hotărât ținerea mai multor prelegeri literare-economice în comunele de pe teritoriul despărțământului. O singură țință urmărind, de a crea legături tot mai intime între poporul țeran și inteligența română, la discutarea modalităților de urmat la astfel de conveniri s'a hotărât, ca de la popor absolut nimic să nu se primască. Din contră, se vor arăta exosiții locale și se vor împărți premii jertfind membrii din centru. În chipul acesta vom să împrietinim poporul cu scopurile Asociațiunii și să-i dovedim totodată, că nu tot „domnul” e și jucuf.

Prima excursiune se va face într-o Duminecă după sftle Paști în comuna apropiată Cristian. Membrii vor participa în corpore la serviciul divin, după finirea căruia se va rosti din partea unuia o predică acomodată zilei și chemată a întări în popor simțul religios-moral.

În disertațiune se va ține seamă de împrejurările și necesitățile comune respective. În comuna Cristian a binevoit a lua asupra și frumoasa datorie de a diserta, părintele asesor consistorial, P. O. D. Nicolae Ivan, un bun cunosător al firei poporului nostru de la sate.

La excursiune vor fi invitați și vor fi nespuse de bineveduți toți cei-ee se interesează de treburile Asociațiunii și iubesc progresul poporului nostru. În Sibiu și jur om inteligent să nu rămână, care să nu fie înrolat sub steagul mândru al Asociațiunii.

Rapsodul.

NOUTĂȚI

† George Popescu. Alaltăieri la 2 ore după amiază au fost așezate spre vecinică odihnă, în cimitirul bisericii noastre din suburbiul josefin, rămășițele pămâtesci ale preotului George Popescu din Arefu (județul Argeș în România), răposat în spitalul civil de aici. Ceremonialul funerar a fost oficiat de preoții Ioan Mihai, (espeditor consistorial) Constantin Dimian, paroh al bisericii din suburbiul inferior, și Petru Simion, parohul bisericii din suburbiul josefin, ear' cântările au fost cântate de corul seminarial instruit de profesorul D. Cuman. — Răposat în țără străină, depar'e de familia sa, de rudeni și cunoscuți, fericitului în Domnul i-au dat ultimele onoruri elevii seminarului nostru, cari în număr aproape complet au însoțit carul mortuar până la mormânt.

Tatăl ceresc s'ei facă parte de vecinică fericire în lăcașurile sale, ear' veduvei și celor nouă copii rămași orfani trimită-le mângâierea și îndurarea sa.

Deputatul Abrudului. Alegătorii din cercul Abrudului au avut dubioasă fericire de a-și alege de trei-ori deputat dietal pentru sesiunea actuală. Primul la câteva săptămâni după alegere fiind numit secretariu de stat, și-a deșus mandatul. Al doilea a fost Tisza Kálmán, care trântit la Oradea-mare, a fost „rehabilitat” de alegătorii Abrudului, ear' acum — după mărtea lui Tisza, abruđenii s'au fericit cu ovrul Rosenberg, pe care și-l au ales Marți deputat dietal. Contracardiat a fost Légradi, proprietariul zăriului „Pesti Hirap”, care la alegerile generale căduse față de țeranul său Makkai Zsiga.

Congresul bisericesc sârbesc. „Narodnost” anunță, că congresul bisericii sârbe va fi convocat pe ziua de 8 Iunie. Patriarhul Brancovici a fost zilele trecute la Budapesta și s'a înțeles cu ministrul-president asupra terminului de întrunire a congresului. Congresul se va ocupa numai cu afaceri administrative. Cele trei partide sârbesce (liberală, radicală, croată independentă) fac mari pregătiri pentru alegerile congresuale.

Dar pentru biserică. Evlavioșii creștini George Buzaș și soția sa Maria, din Jacul-român, au cumpărat și donat bisericii gr. or. din acesta comună un rând de odăjdii bisericesci pentru serviciul divin, în preț de 60 corone, adică șasezeci corone, pentru care lucru creștinesc le exprim și pe această cale în numele tuturor credincioșilor creștini ai acestei parohii, cea mai sinceră mulțumită, și le doresc, ca atotputernicul Dzeu să-i țină în cea mai deplină sănătate, ca să mai pōtă împlini asemenea fapte creștinesci. În numele comitetului parochial din Jacul-român: *Terenie Popoviciu* paroh gr. or. și președinte al comitetului.

Neorocire pe un vas de război. Luni după amiază, în decursul pușcărilor de probă s'a crepat un tun de pe vasul de război „Mars” (Londra). Explosiunea a ucis pe doi oficeri și opt soldați, ear' patru soldați au scăpat numai cu răni.

Ninsore și ger. Aprilul ni-a venit „rece și cu tōne”, cum îl caracterizează Eminescu. De câteva zile temperatura a scăzut binisor, ear' vântul sueră și-și joacă menderle de nu-i chip să eși pe afară. Mai lipsesc numai ninsore, ca să fim și noi în țină, ca cei din nordul Ungariei, de unde se raportează despre ninsori și frig ca erna. Astfel în Lőcse, Igló și Cubinul-slovăcesc (Alsó-Kubin) Mercuri totă ziua a nins, ear' temperatura era scădută până la gradul înghețului.

Bătăie între liberali și radicali. În Cuarta (lângă Valencia în Spania) liberalii și radicalii s'au pus Marți la bătăie strânică, în care patru liberali au fost omorâți, ear' opt radicali au fost răniți grav. Gendarmeria abia cu mare greu a putut face pace între ei.

Socialistii — pentru votul universal. Partidul lucrătorilor socialisti din Ungaria prin un manifest publicat Marți invită pe toți aderenții partidului să participe activ la acțiunea pentru introducerea votului electoral universal. În acest scop va înainta dieți o adresă și va desfășura cea mai estinsă agitațiune în afară de parlament.

Furtună cu tunete și trăsnete. Marți pe la amiază a izbucnit în Cluj o furtună, în totă puterea cuvântului, cu tunete, trăsnete, plōle și grindină. În scurt timp canalurile s'au umplut de apă, ear' pe strățile Clujului era o adevărată inundație. De așa o furtună, în postul Paștilor, nu-și aduc aminte nici cei mai bătrâni omeni. O asemenea furtună, însă în proporții mult mai mari, a fost și în Berlin. Furtuna din Berlin a fost împreună cu rupere de nor. — Pe la Sighișoara a fost furtună și plōie de vară Luni, ear' pe la Alba-regală a fost mare furtună împreună cu dese și puternice tunete și fulgere.

Războiul african în cifre. Războiul cu Buri, pentru a cărui terminare acum decurg tratative de pace, costă Angliei — până acum — 800 milioane de dolari (un dolar = 5 cor. și 6 $\frac{2}{3}$ fileri); au fost uciși ori răniți în lupte 105.000 de Englezi, ear' Buri — conform statisticii engleze — 11.000; numărul prizonierilor buri e 40.000; pe câmpul de război se află acum 24.000 de luptători buri și 250.000 de luptători englezi. Bătăliile mai însemnate sunt următoarele: în 1899: în 20 Octombrie Englezii sunt bătuti la Glencoe, însuși generalul Symons rămâne mort pe câmpul de luptă; în 21 Octombrie Buri sunt bătuti la Elandslope; în 30 Octombrie în apropiere de Nicholson-Neck Englezii mănă bătăie, 1000 de inși cad prizonieri; în 28 Noiembrie generalul Methuen alungă o oște de Buri la riul Modder; în 10 Decembrie Buri bat la Stromberg armata generalului Gatacre; în 11 Decembrie Buri bat la Magersfontein armata lui Methuen; în 15 Decembrie generalul Buller perde marea bătăie de la Colenso. În 1900: în 24 Ianuarie Englezii au perderi uriașe în bătălia de la Spion-kop; în 27 Februarie comandantul Cronje capitulează la Paardeberg; în 31 Martie în bătălia de la Sana Post Englezii perd șapte tunuri; în 5 April Buri sunt bătuti de oștea lui Methuen, generalul Villebois (bur) cade în luptă. În 1901: în 5 Iunie De Wett prinde ariergarda oștei engleze la Heilbronn; în 11 Iuliu Buri fac prizonieri, în lupta de la Witals-Neck 600 soldați englezi și iau două tunuri; în 30 Iuliu generalul Prinslov împreună cu 4000 de ostași capitulează în apropiere de Vithleim; în 15 Decembrie generalul bur Kruitzinger cade prizonier. În 1902: în 24 Februarie Buri prind la Klerksdorp 450 soldați englezi; în 27 Februarie generalul Kitchener prinde la Harrismith 600 de Buri; în 7 Martie Buri bat oștea lui Methuen și fac prizonier pe însuși Methuen.

AMVONUL.

Predică

rostită la sfîntirea bisericii din *Cașva*, de parochul din Jabenita *Vasilie Duma*.

Domne, iubit'am bună-cuviința casei Tale și locul sălășluirii Măriei Tale!

(Fine.)

(Ps. 25 v. 8).

Cu sfîrșitul sutei a 17-a venind Ardealul sub stăpînirea casei Habsburgice, biserică noastră a scăpat de asuprile calvinismului, dar' i-s'a croit altă sorțe mult mai amară. Biserica papistașă, care până acuma amuțise, prigonită fiind și ea din partea calvinilor, ea și biserică noastră, apucând acum la putere ărași începe încercările proselitistice asupra Românilor. Tactica lor însă se deosebește foarte mult de cea mai dinainte. Nu mai încercă acuma cu amenințări, nu cu asupriri, ci cu vorbe dulci și linguștore. Acuma încep cu promisiuni, că vor da mari privilegii bisericii noastre, o vor ridica pe o treptă cu celelalte religii recepte din țără. Și fiind-că biserică noastră nu dispunea atunci de averi, ear' clerul era apăsător și sêrac, îi promiteau averi mari; dotațiuni minunate. Arhierilor și preoților, ba chiar și poporului, care era în amară iobăgie, îi promiteau ameliorarea sorții. Promiteau Iesuiții tōte, ce numai le veneau în minte, dacă Românii vor recunoște pe papa de cap al bisericii, dacă se vor uni cu biserică Romei. Ajutați acum de împrejurările politice fatale pentru Români, și de împrejurarea, că pe scaunul metropoliei noastre au venit bărbați nu cu destul caracter și tărie de a pută rezista ispitei, Iesuiții și-au ajuns scopul. O parte a Românilor s'a unit cu biserica Romei pe la anul 1700, în frunte cu metropolitul de atunci Atanasie.

Cât năcaz și amărăciune a produs această desbinare bisericii și neamului nostru, nu sunt în stare a vă spune altfel, de cât plângînd ca ore-când bărbatul durerilor, Ieremia prorocul, — când vedu Ierusalimul

risipit și biserică cea pompoasă de abia pētră pe pētră, ear' poporul învins și sdrobot, dus în robia Vavilonului, — care în desnădăduirea lui rumpeându-și vestmintele și plângînd amar zicea: „Cum a rămas singur cetatea cea cu multe popōre! Făcutus'a ca o veduă, cea cu multe neamuri!” Astfel esclam și eu, cum a rămas de pustie biserică noastră națională, care avea un metropolit în frunte, cu vreo 10—14 episcopi diecesani! Rēmas'a fără de nici un episcop timp îndelungat, nevoită a alerga la episcopi străini spre a-i împăca cele mai arđtore lipse sufletești. Desvilită, cu rana cea grea în piept, din nici o parte ajutorată, se părea că iubita noastră biserică se va dismembra, ne mai putînd suferi durerile cele amare ale ranei pricinuite de fii cei necredincioși de o parte, ear' de altă parte ninsușele unui neam străin de a-i răpi pe fii cei credincioși.

Timp îndelungat, un veac și jumătate, a stat biserică noastră națională amețită de durerea grozavă a acestei rane, cu greu susținîndu-o în viață fii rămași credincioși, cari se încercau din tōte puterile a o aduce la conștiință de sine, a o redeștepta, spre a îngriji de ei earăși cu iubirea-i jingasă de mamă dulce.

Și după atâtea încercări, Preabunul D-zeu a trimis mântuire bisericii Sale și poporului său. A trimis pe Marele nostru Arhieru Andreiu baron de Șaguna, care împreună cu cei mai buni fii ai bisericii noastre, luptînd din răzputeri a ridicat biserică noastră națională și a pus-o la locul ce i-se cuvine alături cu celelalte biserici ale lui Christos. Astfel a eșit biruită biserică noastră națională și din nēcazurile și primejdiile de cātră neam, de cātră fii ei cei necredincioși.

Tōte nēcazurile și primejdiile prin cari vi-am arătat în vorbirea mea, că a trecut biserică noastră, au fost calea crucii, pe care trecînd biserică noastră prin nēcaz, dureri și suferințe, a eșit la bucuria învingerii. Turbe și amenințe lumea, popōrele cugete cele deșerte, scōle-se principii pămîntului și adune-se asupra bisericii noastre, biserică noastră aședată fiind pe temelii tari, privește cu încredere în viitor, căci aședată fiind pe pētra cea tare a credinței, nici porțile iadului nu o vor birui pe ea.

Vedeți, iubitorilor, prin cāte nēcazuri a trecut biserică noastră națională răsăritenă, pe carea și voi astăzi cu credință și iubire ați îmbrățișat-o. Deci numărați-vē acum și voi, iubitorilor, în ceata fiilor celor buni și credincioși ai bisericii noastre, ducînd o viață curată, lucrătoare, evlavioasă și milostivă. Ear' în dureri și în încercări nici-când să nu perdeți credință, nădejdea și dragostea, căci „dragostea lui Christos ne stringe pe noi” mai tare la olaltă în această biserică, de la care se nu vē pōtă depărta — cum zice Apostolul Pavel cātră Romani — *nici nēcazul, nici înbulzēlă, nici gōna, nici fōmetea, nici goldătatea, nici perirea, nici sabia.*

Și atunci vē va conduce biserică noastră pe calea cea adevărată, la mântuirea și fericirea cea vecinică, pe toți aceia cari *iubiți bunăcuviința casei Domnului în locul sălășluirii mării lui. Amin.*

Cărți și reviste.

Au eșit de sub tipariu în ediții noue emendate și augmentate, și se află de vîndare în *Librăria arhidiecesană* următoarele cărți de școlă:

1. *Istoria biblică* cu ilustrațiuni și cu o chartă a Palestinei, pentru școlile medii inferioare și școlile civile, de *Dr. Ilarion Pușcariu*, Archimandrit. Prețul broșat 1 cor. 10 fileri.

2. *Manual de istoria bisericescă* pentru școlile medii și comerciale, în două părți, a) *Istoria bisericescă generală* și b) *Istoria bisericii ortodoxe române* de *Dr. Ilarion Pușcariu*, Archimandrit. Prețul broșat 2 corone.

Posta redacțiunii.

Dlui L. C. în Ponor. A sosit și îi vom face loc cât mai curînd.

Dlui N. G. în Rohia. Lucrarea trimisă e bună și e pusă la rînd spre publicare.

Publicațiune.

Cerându-se învoirea oficiasă pentru întrebuintărea apei necesare la canalizarea orașului Sibiu, precum și pentru instalarea canalizărilor, Ilustritatea Sa Domnul vicecomite prin edictul Nr. 4821 din 31 Martie 1902 a destinat, — în sensul § 163 al legii ref. la dreptul de apă, — ca zi de pertractare ziua de 22 Maiu 1902.

Pertractările vor începe a. m. la 9 ore în sala de ședințe a casei comitatului, eventual se vor continua și în 23 Maiu 1902.

Până la ziua pertractării și anume din 18 Aprilie 1902, până în 17 Maiu 1902, planurile de canalizare, apoi opiniunea oficiului de inginer de cultură din Aiud (Nagy-Enyed) XIII, precum și părerea primfizicului comitatens, Nr. 1700/1901, ca expert al igienei, sunt espuse vederei publice în biroul primarului orașenesc.

Despre ceea-ce sunt încunoștiințați cei interesați, cu recercarea, ca în termenul indi-

cat să-și înainteze în scris eventualele obiecțiuni în contra întrebuintărei apei, și a instalării canalurilor, sau să le facă verbal la pertractare cu atât mai vârtos, pentru că la cas contrar se va decide fără să mai fie întrebați.

Sibiu, în 7 Aprilie 1902.

Magistratul.

Povești pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale

de

Dr. Petru Șpan.

Se poate procura cu prețul de 1 coronă de la

Librăria Tipografiei archidiececane.

Josef Jikeli * Sibiu *

Strada Cisnădiei Nr. 47

Candelabre argintite și aurite cu argint, respective cu aur veritabil, apoi

Candele * **Cădelnițe**

Fesnice argintite pentru lăminări

* **Anaforariu** *

Căldăruși pentru apă sfințită

Chivot pentru păstrarea **** cuminecătorei

Discuri pentru bani

etc. argintite nickelate sau de aramă

o **Potir** o o **Steuă** o

Linguriță **Copie** (cuțit)

Disc pentru agneți * * * * *

o o o argintite sau aurite o o o

Prețurile cele mai moderate!

[43] 4—5

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma răcelii ori a prea marelui împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un train neregulat și-au contras bôle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârceiri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui rezultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitoare, cu vin bun; întărește și învioră organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influențează puternic asupra noiei formări de sânge sănătos.

Prin întrebuintărea regulată a vinului de buruieni bôlele de stomach vor fi curate încă în formare. Să nu întârzie nime dar a-l folosi încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rigăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări**, cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtăză prin un scann ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obicei urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăvicioase a ficatului. **Lipsa de apetit și reaua dispoziție**, precum și **durerile de cap și nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persoane. Vinul de buruieni dă slăbitei puteri de trainu un nou și prospăt impuls. Vinul de buruieni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrețirea, ușurează formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calmăză nervi escitați și crează nouă voe de viață. Nenumărate scrisori de recunoștință și mulțămăită dovedesc acestea.

Vinul de ierburii se află de vânzare în sticle fl. 1.50 și fl. 2.— la farmaciile din Sibiu, Turnișor, Seliște, Ocna, Stimnic, Șeica-mare, Noerich, Avrig, Tâlmăciu, Boia, Cisnădie, Poplaca, Gurarului, Jina, Poiana, Mereurea, Călnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalău, Sebeșul-săseș, Vinul-de-jos, Dăia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșineu, Mihail, Teiuș, Blaj, Pănade, Tapu, Medieș, Blăjeș, Sân-Mărtin, Ibașfalău, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Belean, Câmpulung, Râmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hașeg, Lunca, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia etc. — precum și în toate celelalte localități mai mari și mai mici din Ardeal, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în toate localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vă de falsificări!

Să se ceră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sânt: Vin de Malaga 450,0, Spirit de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Anis, Rădăcină „Helen“, iarbă ferului americană, Rădăcină „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Toate aceste se amestecă.

un. dcm. [3] 7—9

ICÔNE SFINTE

pictură de mână în oleu, pe pânză, pe lemn seu pe tinichea, ține, aluminium etc. în ori-și-care mărime pe lângă prețurile cele mai moderate ofere:

Librăria Tipografiei archidiececane

Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.

Archangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zacharia
Apostolul Iacob
„ Filip

I.

Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Nașterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipt
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la față
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormânt
Invierea Domnului
Înălțarea — Floriile
Tăierea împrejur
Născerea Maicei Domnului
Pogorîrea Duchului sfânt
Născerea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie, Vasilie și Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

II.

Iisus pe Cruce
Înălțarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.

Botezul Domnului
Constantin și Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George
Maica Domnului
Petru și Pavel
Archangelii Mihail și Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim și Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icoane din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fôrte fine Cor.	39-20	44-80	58-80	81-20	106-40	35—	40-60	51-80	70—	89-60	30-80	37-80	46-20	61-60	78-40	28—	33-60	42—	56—	70—	Cor. fôrte fine.
fine . . „	26-60	29-40	46-20	50—	72-50	23-10	25-90	40-60	49—	65-80	20-30	23-10	35—	43-40	60-20	18-20	21—	30-80	39-20	56—	„ fine.
simple . . „	14—	16-10	18-20	26-20	30-40	12-60	14—	16-10	23-80	32-20	11-20	11-90	14—	21-70	29-40	9-80	10-50	11-40	19-60	26-60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icône pictate pe pânză. — Icoane pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminium și ține vor costa cu prețul metalului întrebuintat mai mult.

Deasemenea și cu angajamentul pentru prapori din ori-și-ce fel de materii și de ori-și-ce colóre pe lângă condițiile cele mai favorabile.

In chestiunea degenerării morale.

Națiunile se ridică ori decad, după-cum vor fi în stare să-și stabilească un sistem de cultură în conformitate cu aptitudinile lor firești, și străbătut de acele principii înalte, de cari se condiționează adevăratul progres către idealul perfecțiunii omenești.

Dr. Petru Șpan.

În prețitul nostru organ bisericesc „Telegraful Român“ mai mulți s'au ocupat cu chestiunea degenerării morale la poporul român, espunându-și păreri asupra cauzelor, precum și asupra modului de îndreptare a acestui rău.

Că la poporul nostru obiceiurile cele bune încep a degenera tot mai mult, o vedem și simțim toți. Înlocuite încep să fie cu indiferentismul față de biserică și instituțiunile ei. Apoi invidia, concubinatul, beția, lăcomia, etc., contribuie la decăderea în cele materiale, și sunt tot atâtea rane cari încep a băntui corpul viguros al poporului nostru.

Cauza ivirii acestor rele suntem atât noi cât și mediul în care trăim, după cum dl Ioan Alesandru foarte precis a arătat în Nrul 15 al „Telegrafului Român“.

Unul dintre cei mai puternici factori prin cari s'ar pute împiedeca lăștirea acestor rele, ar fi — cred eu — organizarea tinerimii de la sate, după anumite statute, — în scopul, ca să se cultive simțământul religios-moral și social cultural, prin ținerea cu sfințenie la bunele moravuri străbune, prin regularea petrecerilor tinerimii și prin introducerea în masa poporului a cărților și scrierilor cari promovează interesele poporului în diferitele lui raporturi către idealul perfecțiunii omenești. Și cine ar fi mai chemat să ducă la îndeplinire acest lucru, în fiecare sat, de-cât preotul și învățătorul, căci ei cunosc mai bine durerile și bucuriile poporului, însușirile bune și scăderile lui, prin urmare datorință sfântă li-se impune, ca să lucre necontenit, cu cuvântul și cu fapta, pentru realizarea binelui moral al turmei încredințate lor.

Preotul și învățătorul sunt pretutindenea factorii puternici pentru îmbunătățirea stării intelectuale, morale și materiale. Ear' „lucrarea unui preot și învățator numai atunci va fi rodnică și va avea rezultatul dorit, când va sta cu rădăcinile adânc infipte în spiritul poporului și deapănarea dintr'însul se va nutri și se va adăpa“. (Dr. D. P. Barcianu).

Cred a fi bine, ca fiecare comună, resp. parohie să-și aibă organizată tinerimea, după anumite statute, în o corporațiune.

Să se decreteze în statute, că tinerii de ambe sexe, îndată ce au terminat cu școala de repetiție, resp. au împlinit al 15-lea an al etății, pe lângă solvarea unei taxe mici au să facă parte din Reuniune.

Să fie obligați să între în Reuniune toți tinerii respectivei comune ori parohii, ear' străinii cari pe un timp mai îndelungat se așază în comună și ar dori să fie membri ai reuniunii, producând testimoniu de purtare bună morală, să fie primiți pe lângă solvarea îndoită a taxei de membru.

Prin pășirea la taina căsătoriei tinerii se absolvă de datorințele de membri ai Reuniunii, asemenea dacă din anumite motive părăsesc comuna.

Tinerimea în fie-care an (în o zi statorită prin statute,) va avea să-și aleagă un jude dintre cei mai în etate membri ai reuniunii, cum și 2 ori 4 jurați, conform înprejurărilor, cari au să supravegheze totdeauna buna ordine, ear' peste acestea va avea să supravegheze un bărbat de încredere, ales tot de tinerime, dintre membrii comitetului parohial.

În Dumineci și sâmbători toți membrii reuniunii vor avea să se prezinte la școală, de unde vor pleca la biserică sub supravegherea judeului, ear' după săvârșirea serviciului divin vin iarăși la școală și de aici merg acasă.

La procesiunile religioase, ca d. e. la Botezul Domnului, Învierea Domnului, Înălțarea etc., să se observe de asemenea această ordine.

Să se normeze prin statute și ținerea altor obiceiuri existente, cari promovează simțământul religios-moral. Începând de toamnă, după-ce s'a terminat lucrul câmpului, până primăvara când începe earăși lucrul, tinerimea să fie obligată a cerceta școala în 2 zile de peste săptămână, ca d. e. Mercuria și Vinerea după amiază, ori seara, când nu se prea lucră, precum și în toate Duminecile și sâmbătorile din postul Crăciunului și al Paștilor.

În școală preotul și învățătorul vor deprinde tinerimea în cântări bisericesci, populare și naționale, — învățătorii mai desteri vor forma coruri, cum deja s'a și făcut un frumos început pe unele locuri în privința aceasta. În postul Crăciunului să se deosebită atențiune colindelor. Frumosul obicei străbun de a colinda feciorii în presera Nașterii Domnului, în multe locuri e susținut până acum, cu deosebire în Munții Apuseni. Pe unele locuri însă numai bătrânii mai amintesc de el. Pentru-ca să se atragă tinerimea și să se desvôle în ea interes, va trebui să se facă o variațiune plăcută în prelegeri. I-se va vorbi despre buna înțelegere, despre economia rațională, făcându-i-se cunoscute diferitele noastre reuniuni și instituțiuni; — va fi povățuită cum să-și întocmească lucrurile, ca să ajungă la bunăstare materială, arătându-i-se ce datorințe și ce drepturi are un cetățean față de societate, biserică și stat.

Prin exemple din trecutul poporului nostru și al altor popoare să i-se arate, că numai prin iubire și muncă comună vom pute ajunge la adevărata fericire.

Indemnata va trebui să fie, ca să țină cu sfințenie la legea străbună, la limbă, datine, port, cum și la stima față de străini, arătându-i-se la ce poate duce unirea în voință și la ce invidia.

În ce privește petrecerile tinerimii, la toate ocaziunile judele reuniunii să fie responsabil pentru buna ordine. Să se oprească jocurile în cârcimă; în decursul serviciului divin să fie închise cârcimile (pentru închiderea lor în decursul serviciului divin, există ordin ministerial, numai trebuie aplicat). Frumosul început de a se arangea cu tinerii de la sate teatre populare, prin o astfel de organizațiune a tinerimii se va generaliza tot mai mult.

La petrecerile populare de vară, numite „Nedee“ (prin Banat: „rugă“) cu care ocaziune după un vechiu obicei locuitorii mai multor comune, sau și numai a unei comune, se adună la un loc anume destinat pentru petrecere, tinerimea va merge sub supravegherea celor chemați, în cea mai mare ordine, cântând.

Se înțelege, de la astfel de petreceri să nu lipsescă călușerii, spre care scop o deosebită stăruință ar trebui să se pună, ca pe lângă jocurile locale să se introducă și alte jocuri naționale, cum e călușeriul, bătuta, romanul, hora, sârba etc. Conform înprejurărilor, la petreceri de acestea să se țină și declamațiuni.

După reîntorcere, care are să se facă în aceeași ordine ca și mergerea, tinerii vor merge înaintea locuinței preotului, care trebuie să fie președintele natural al reuniunii, unde preotul le va ține o cuvântare ocazională, ear' tinerimea va cânta două-trei cântări și apoi mergând în ordine la școală, va merge fie-care a casă.

În fine din banii încuși de la membri ar trebui să se aboneze foile necesare pentru tinerime, ear' mărindu-se fondul, să se formeze bibliotecă populară.

Cam în felul acesta o organizare a tinerimii ar fi foarte salutară și bine primită de către popor.

În satele unde sunt mai multe confesiuni, vom arăta că suntem un element de ordine, ear' în acelea, unde d'or' nici școală confesională nu avem, prin o astfel de organizațiune vom forma o falangă puternică contra tuturor influențelor străine și stricăcioase individualității noastre etnice.

Preoții și învățătorii noștri, ca și ai altor confesiuni, în tot locul și la totă ocaziunea să-și susțină și ei starea, rangul și valoarea ce li-se cuvine. Vădând săteanul acestea, preotul și învățătorul câștigă în stimă și preț înaintea poporului.

Purtarea demnă față de străini și de conaționali a preotului, învățătorului, impune săteanului. Acesta începe a se mândri cu conducătorii, și cu această mândrie crește și conștiința valorii sale și proprii-i nobilă mândrie. Micii copii vor vedea în frății lor mai mari un element religios-moral, un element plin de viață, și aceste impresii plăcute li-se vor preface în o a doua natură, în cât la timpul său nu numai că se vor nisui să susțină această organizațiune, dar' o vor și perfecționa.

Prin o astfel de organizațiune vom contribui în măsură mare pentru a ridică poporul la nivelul care i compete între celelalte popoare din jur. Căci un popor care și iubesc biserică și școală și protejează aceste isvode de lumină și mângăiere sufletească, — înainteză atât în cultură cât și în bunăstare materială, și nu pere nici odată.

Constantin Oancea
cleric anul III.

Logojana.

— Răspuns Logojanului. —

În Nrul 33 al Telegrafului Român s'a publicat o foaie intitulată „Logojana“.

Autorul acestei foițe, sub pretext că voește D-sa să lămuriască chestiunea de controversă, ce a existat între mine și dl I. Matei cu privire la o compoziție musicală intitulată „Logojană“, — face o serie de „comparațiuni“ și „aprecieri“ nefavorabile la adresa noastră; ba afară de acesta, atât pe mine cât și pe dl Iacob Mureșan, prof. de muzică la seminarul din Blaj, ne acuză de păcatul grav că am luat compoziții de ale dirigentului Reuniunii de cântări din Lugoj, dl I. Vidu, și le-am dat publicității sub firma noastră proprie.

Obiceiuit cu atacurile venite din anumite părți, m'am fost decis a nu mai da nici o atențiune și a nu mă simți obligat a răspunde la nici un fel de învinuiri, ce mi-s'ar aduce în publicitate de către pseudo-și anonimi, chiar nici în cazul când învinuirile respective ar conține și ceva adevăr.

Consecuent voiam să rămân și de astădată principiului acestuia; dar', deore-ce cele sulevate în foaie, cel puțin în parte, au pretenția de-a fi dat la lumină păcate, de cari într'adevăr m'am făcut alături cu dl Mureșian vinovat, am rugat pe autorul foiței, ascuns sub pseudonimul „Logojanul“, să binevoiescă a-și spune numele cel adevărat, dacă preste tot voește să iau în serios cele scrise de d-sa și respective să mă simt obligat a răspunde ceva la constatările ce le face. (Nr. 34 Tel. R.) „Logojanul“ însă, și în urma recercării mele denegă să-și spună numele (Nr. 35 Tel. R.), prin ce calificând însuși cele scrise de d-sa, mă dispensază de a răspunde ceva sau a rectifica cele ce a scris, chiar cu risicul, ca publicul să iee scrisese sale de bani buni.

Lucrul însă în esul de față se prezintă altfel. Eu adevă, până să vină dl Logojanul să-și spună numele, mi-am luat informații direct din Lugoj despre d-sa și am aflat, că e o persoană, care face parte din societatea distinsă a lugojenilor, persoană căreia eu îi păstrez cea mai mare stimă. Această persoană stă foarte aproape de Reuniunea de cânt. din Lugoj, respective de dirigentul ei, dl Vidu. Cunoșcând astfel pe autorul foiței, înțeleg și cauzele pentru cari cu tot prețul voește să rămână în-

vălit în mantaua pseudonimului și tot din aceste cauze nici eu nu vreau să comit indiscreția de a-l trada publicului mare.

De altă parte, tocmai din motivul amintit, am vrut să dau ocazie dlui Vidu să se pronunțe însuși asupra celor cuprinse în foaie, ceea-ce cu drept cuvânt am așteptat de la Dsa — ca astfel să mă știu orienta că întru cât stau cele descoperite acolo în legătură cu dînsul, respective să știu din ce parte să le judec. Dl Vidu — de-și sunt 10 zile la mijloc — n'a zis nimic până acum, din ce rezultă, că dînsul se identifică orecum cu cele scrise de Logojanul.

În această presupunere mă întăresce și împrejurarea, că imediat după apariția foiței eu am adresat colegului Vidu o scrisoare, în care l-am rugat, ca fără nici o rezervă și imediat să-mi comunice cum stă treaba cu compoziția „Tot și-am zis mândro“, respective „Dragă și iar dragă“, și celelalte, la care scrisore încă n'am primit nici un răspuns.

Acestea sunt motivele pentru cari m'am decis a răspunde.

Înainte de a trece însă în meritul „comparațiilor“ și „aprecierilor“ dlui Logojan, îmi iau voie a constata, că, contrar afirmațiunii d-sale, controversa dintr' mine și dl I. Matei eu o consider de resoltivă. Această controversă în esență a fost următoarea: Eu am popularizat într' elevii seminarului un cântec popular prelucrat și armonizat de mine, pentru cor de bărbați, care cântec sub titlul „Logojană“ s'a cântat de către un grup de elevi din seminaru într'un concert (pare-mi-se în Avr g) în toamnă a. 1901, pe când adevă dl I. Matei nu venise încă la Sibiu. La concertul din 23/II 1902 al Reuniunii sodalilor rom. din Sibiu am constatat că cântecul intitulat „Cântec bănețenesc“ de I. Matei e identic cu „Logojană“ al meu (Nr. 19 Tel. R.), dl Matei a recunoscut aceasta, dar' pe motivul că aceeaș temă poate fi lucrată de mai mult, se consideră îndreptățit a lucra și cântări lucrute de alții înainte. (Nr. 22 Tel. Rom.) Cu această incidentul s'au încheiat.

Trecând acum la cuprinsul foiței, acolo se tracteză despre două lucruri. Mă voi ocupa pe rând cu fiecare.

I.

Confundând compoziția „Logojană“ lucrată de mine pentru cor de bărbați, cu compoziția „Logojana“ lucrată pentru cor mixt de I. Vidu. Logojanul face la adresa mea și a dlui Matei următoarele comparațiuni: a) Omenii aștia ori n'au cunoscință de „Logojana“ noastră, b) ori au, dar' cred că publicul nu are, ori în fine c) folosesc titlul „Logojanei“ ca reclam pentru compozițiile lor; ear' mai la urmă prin cuvintele: „Pardon!“ nu cunosc „Logojana“ dlui T. Popovici; se poate că nu e Logojana dlui Vidu“ califică însuși noima comparațiilor făcute.

Față de comparațiile de sub a) și b) răspund:

1. Bine zice Logojanul, pentru-că într'adevăr Logojana dlui T. Popovici, nu e „Logojana“ dlui Vidu, și dacă vom asemăna atât melodiile acestor „Logojene“ cât și textul, ce le însoțește, vom găsi că seamănă una cu alta ca d. e. „Logojana“ lui Vidu cu „Tot și-am zis mândro“.

„Logojana“ mea e un cântec scurt, vesel ce nu-i merit pentru dans, având ca basă tonalitate dură, și în text refrenul „Logojano“.

2. Cunosc atât „Logojana“, ce dl Vidu „a dres-o cu motive puse și de la dsa“, cât și „Logojana“ cea originală, adevă nedresă de dl Vidu.

3. Logojana“ drăse de dl Vidu eu am popularizat-o pe aici prin Reuniunea de muzică din Sibiu, dar' nu sub firma mea ci sub a dlui Vidu. Din acesta rezultă că:

4. Era mai bine, ca înainte de a se apuca să scrie, Logojanul să-și fi luat informații esacte, de es. să-mi fie cerut direct cântecul, despre care bănuia că-i al lui Vidu, și eu bucuros i-l puneam la dispoziție gratis și franco. Ș'apoi, de-ar fi constatat dl Vidu, că măcar într'o unică notă se potrivește cu „Logojana“ sa, i-ași fi dat voie să facă cu mine ce ar fi vrut..

Referitor la combinația de sub c), în înțelesul căreia noi voim să folosim titlurile compozițiilor lui Vidu ca reclam pentru compozițiile noastre, îmi permit a observa următoarele:

1. Titlul original al cântecului armonizat de mine nu-i „Logojană“ ci „Și mândro

când ne iubiam", adică primul vers din text. Cu acest titlu cântecul acesta îl poți afla ori cine și l-a putut afla deja cu câteva luni mai înainte de controversa dintre mine și dl Matei, în colecțiile de coruri ale singuraticilor elevi ai mei, cărora eu l-am dat. Când cu controversa însă eu m'am folosit de titlul de „Logojană” (nu Logojana, vezi Nr. 19 Tel. r. p. 2 la sfârșit) pentru că sub acest titlu cântecul respectiv se află în programa concertului despre care am amintit mai sus. Meritul de a fi dat acestui cântec titlul de „Logojană” prin urmare nu-i al meu, ci de sigur al concertanților, cari au ajuns la el în urma împrejurării că, după cum am spus deja, textul are ca refren cuvântul „Logojană”, adică:

„Ști măndro când ne iubiam,
Amândoi un măr mâncam

Logojană”.

De altfel e foarte natural de-a aplica refrenul unui cântec ca titlu; și Logojana cealaltă și-a primit numele probabil de la refrenul „Ano Logojană”, care face parte din text.

2. Presupunând însă că titlul original al cântecului eu pricina e chiar „Logojana”, asta de loc nu îndreptățește pe cineva să facă combinații de cari a făcut „Lugojanul”. După însăși definiția dată de d-sa „Logojana” e „dans național românesc”. Ca atare pot exista sute și mii de *Logojene*, după cum există și ardelene, hățegane, învârtite etc. etc., dintre cari fiecare își are melodia sa proprie și nici d-ori ca variantă a vreuneia din celelalte nu poate fi considerată. Putând exista așadar mai multe *Logojene* (cari de altfel nu urmăresc să se fie născut toate în Lugoj, ci și în alte părți ca d. e. chiar în Sibii) și doi sau mai mulți compozitori culeg și prelucră mai multe din ele, ore n'are fiecare dreptul, ca să le numească cu numele lor adevărat?

Spre mai bună ilustrare să luăm alt exemplu. Eu am o „Hățegană” (tot dans național românesc ca și *Logojana*) lucrată pentru cor mixt și de bărbați. (Originea i-ar trebui căutată pe la Hățeg; eu am cules-o însă acum 2 ani în Orăștie, dar melodia ca atare am auzit-o deja pe vremea când eram copil, în satul meu natal, care nu-i departe de Lugoj.) Să punem cazul că melodia altei hățegane emigrăză chiar din Hățeg până la Lugoj. Aci colega Vidu aușdindu-o o prinde iute, o scrie, o armonizează sau o mai drege și cu motive de la dsa, și după ce a isprăvit-o, o publică tot sub numele de „Hățegană”. Mai târziu aflu eu, că Hățegana fratelui Vidu se cheamă tot „Hățegană”, urmăzând acum să l'acuz, că-și face reclamă cu titlul compozițiilor mele, sau să pun pe alții la cale s'o facă această?

După ce cred că prin cele premerse am dovedit îndeajuns netemeinicia combinațiilor *Logojanului*, în privința celor două „*Logojene*”, lucru despre care cred, că însuși dsa a fost convins și mai înainte, ba l-a și mărturisit în parte, se impune întrebarea, că ce l-a îndemnat să pășască în publicitate cu astfel de lucruri? Răspunsul la asta îl găsim în parte în cuvintele: „dsa (adică dl Vidu) ca primul cultivator al muzicii populare la noi...”. Aceste cuvinte, asupra cărora voi reveni mai la vale, vreau să dăic într-o altă parte, că îl laudă pe dl Vidu, sau — ca să vorbim în legea „combinațiilor” și „aprecierilor”, *Logojanului*, dsa a vrut să facă dlui Vidu puțină reclamă.

Eu unul n'am nimic în potriva reclamei, ce se face colegului Vidu, ci din contră, mă bucur de ea; ba fiind vorba de asta, îmi permit a-i descoperi colegului Vidu, că eu însumi i-am făcut și-i fac mai multă reclamă de cât crede că-i fac alții. Când e vorba însă, ca reclama ce i-se face să se facă prin „combinații” și „aprecieri” în contul meu sau al altui coleg despre care dl Vidu ar trebui să vorbească cu mult respect, în acest caz dăc, se schimbă socotela. Îl rog deci pe colega Vidu să iee la cunoștință chiar cu risicul de a se supăra, că, dacă-i vorba, ca eu sau dl Matei să ne facem reclamă cu titlurile împrumutate de la compozițiile altora, apoi de sigur ne vom alege firme mai veritabile și mai acreditate. Avem compozitori pe cari și colega Vidu alături sau poate chiar mai mult de cât noi ar pute să-i iee de model în lucrările sale musicale!

II.

Partea a doua a foitei (folosește tot sistemul paragrafilor ca și *Lugojanul*) se reasumă în următoarele:

1. a) Eu am un cântec popular lucrat pentru cor de bărbați, ce poartă titlul „Tot ți-am zis măndro”, care cântec l'ar fi scris și dl Vidu mai înainte de mine, și b) acest cântec s'a cântat de câtră „Reuniunea rom. de cântări din Lugoj” tocmai pe timpul când eu încă eram membru activ al acelei reuniuni.

2. a) că dl Vidu spunea, că „Musa română” i-a publicat în întreg compoziția d-sale (ad. a lui Vidu) „Bobocel și inele” cu titlul „Spusu-mi-a frunza de vie”, b) că dl Vidu „a trimis compoziția „Bobocel și inele” pentru confruntare dlui Iacob Mureșan (redactorul „Muzei române”) și l'a rugat să rectifice că compoziția e a d-sale, adică a dlui Vidu” și c) dl Mureșan „asta n'a făcut-o”, ceea-ce *Logojanul* poate dovedi cu toți numerii din „Musa română”.

Referitor la cele afirmate cu privire la compoziția „Tot ți-am zis măndro” declar:

1. Pote ca colega Vidu să aibă vre-o compoziție a cărei melodie să samene sau să fie chiar aceea, care am aranjat-o și armonizat-o eu pentru cor de bărbați, eu însă nu am cunoștință despre așa ceva. Am toate compozițiile tipărite ce poartă firma dlui Vidu, asta însă nu-i într-o ele.

2. Pe timpul când eram în Lugoj ca membru activ al Reuniunii de cânt. de acolo vre-o compoziție de a lui Vidu, cu titlul „Dragă și iar dragă” și care să samene cu „Tot ți-am zis măndro”, nu s'a cântat.

3. Compoziția „Tot ți-am zis măndro” eu am publicat-o în a. 1898 (am scris-o însă cu mult înainte) și dimpreună cu altele am trimis și Reuniunii de cânt. din Lugoj câte un exemplar, prin președ. ei de atunci și de acum, dl Dr. Șt. Petrovici, dar' nici d-sa în epistola — mulțumită, ce mi-a adresat, nici colega Vidu (cu care ca prietini nu numai că am stat în intimă corespondență, ci ne-am și întâlnit aproape în fie-care an de atunci încôci) nu mi-au amintit ceva despre aceea, că în repertoriul reuniunii din Lugoj s'ar afla deja compoziția „Tot ți-am zis măndro” dar' sub alt titlu, de-și puteau ambii face această fără ca eu să mă pot supăra cătuși de puțin.

Rog pe colega Vidu să confirme acestea precum îl mai rog să binevoiască a-mi spune și aceea că: într-o astfel de împregiurări întru-cât se simte d-sa îndreptățit a-se plânge, că i-ași fi luat lucrul său, sau cu alte cuvinte: întru-cât își susține d-nsul dreptul de autor asupra compozițiunii de sub întrebare?

Să revenim acum la cestiunea cu dl Mureșan, care este cea mai gravă dintre toate. De-și această nu mă privește pe mine personal, totuși în interesul adevărului, îmi permit a face următoarele constatări: 1. Cestiunea compozițiilor „Bobocel și inele” și „Spusu-mi-a frunza de vie” e întru-tote analogă cu cestiunea compozițiilor „Tot ți-am zis” și „Dragă și iar dragă”. 2. E ironie la adresa dlui Vidu când cineva afirmă despre dl Mureșan (de la care, după cum am zis, noi cestia mai tineri alături cu dl Vidu putem învăța încă câte ceva) că d-nsul copiază „în întreg” (sau astfel zis: plagiază) compoziții de ale lui Vidu.

3. Pe baza resonamentului *Logojanului*, respective a dlui Vidu atât în privința compoziției „Bobocel și inele”, cât și ce privește compoziția „Tot ți-am zis măndro”, — putem întorče lucrul și astfel ajungem la combinația fatală pentru dl. Vidu, că d-sa e plagiatorul nostru și nu noi ai d-sale și în consecință săl considerăm de atare până atunci până ce nu ne va dovedi contrarul.

4. Tot pe baza astui fel de resonament am pute merge tare departe cu combinațiile. Fără multă ostentelă am ajunge la constatarea senzațională în felul ei, că toți compozitorii nostri mai mult sau mai puțin sunt plagiatori. Ca să înțelegă și dl. Vidu acest lucru, îmi permit a înșira câteva cazuri:

a) *Humpel*, fost profesor la conservatorul din Iași a tipărit pentru cor cântecul popular în deobște cunoscut: „Cucuruz cu frunza'n sus”; tot acesta îl aflăm lucrat pentru cor și de G. Dima; b) *Musicescu*, în colecția sa de cântece popor. pentru cor mixt, are și cântecul, de asemeni cunoscut pretutindeni: „Frunzuliță verde de stejar” (Oștenul român); tot acesta îl găsim și la

A. *Sequens* prof. de mus. la seminariul din Caransebeș; 3. „Sărmană frunză” (tot cântec pop.) îl aflăm și la Dima și la *Sequens* 4. Melodia dela „Deșteptăte române” (al cărei autor e Anton Pan) o găsim armonizată pentru cor la toți compozitorii câți i-am avut și-i avem până chiar și la dl. Vidu. Și așa mai departe. Întreb acum: Pote fi vorba de plagiat în aceste cazuri ori nu? cari sunt plagiatorii și cari sunt plagiați? Să răspundă dl. Vidu!

III.

În zelul de a lăuda pe dl Vidu, afară de „combinațiile” și „aprecierile”, ce le face la adresa mea și a dlor Mureșan și Matei, *Logojanul* mai face și câteva afirmațiuni, de caracter general, afirmațiuni cari prin neadevărul cuprins în ele, pot da naștere la interpretări greșite, de câtră publicul nostru cam puțin orientat în cele musicale. În interesul adevărului îmi iau voie a mă ocupa puțin și cu aceste afirmațiuni:

1. *Lugojanul* afirmă, că dl Vidu este primul cultivator al muzicii populare la noi. Acesta este absolut fals. Pentru-că (afară de N. Popovici și alții, de mult decedați) dintre compozitorii nostri de azi, cel mai vechiu, care a cultivat și cultivă muzica populară română, (și poate și cel mai productiv) este dl Iacob Mureșan; dl Mureșan deja de prin anii 1870 începând a scris și publicat cântece populare românesce, adică într-un timp când colega Vidu ca copil se plimba poate pe delurile din țera moșilor, cântând cu fluerul, și nici nu va fi visat, că în viața sa ulterioară se va ocupa și cu muzica. Urmăzând apoi Dima, Musicescu și alții.

2. Nu compozițiile dlui Vidu sunt cele dintâi, ce au trecut granița și în regatul vecin,*) după-cum s'ar pără că vrea să ne facă *Logojanul* să credem, ci ale dlui Dima. Dl Dima este cel dintâi, care tocmai cu frumosele cântece populare lucrate de dsa a reunit succese splendide, nu în Turnu-Severin, ci chiar în capitala României și în prezența celui mai distins public al Bacureșilor. Acesta s'a întâmplat cu mult înainte de a ajunge dl Vidu la T-Severin.

Sibii, în 15 April 1902.

T. Popoviciu.

*) Pentru orientarea dlui Vidu, cred că nu comit imodestie, dacă amintesc aici, că la cele două concerte date în 18 și 19 Decembrie 1901 în Bacurești de societatea „Carmen”, care a fost inițiată și stă sub conducerea distinsului profesor de la Conservatoriu, a dlui D. G. Kiriac, s'au cântat și câteva compoziții de ale mele, ba soc. „Carmen” m'a distins și cu titlul de „membru onorant” al ei.

Din public.)*

Daruri pentru biserică și școală.

După ce în anul 1897 s'a restaurat edificiul bisericesc din starea de tot deplăbilă în care se afla, și după-ce aproape tot mobilierul nu mai era corăspunzător pentru edificiul restaurat, ear' de altă parte lipseau cele mai multe utensilii neapărat trebuincioase pentru serviciul dăeesc și împodobirea bisericeii, precum: odora preoțești, cărți rituale, icone, candelă, acopereminte pe prestol, perdele, prapori, precum și după zidirea și terminarea edificiului școlar în anul 1899, pre lângă procurarea cancelor corăspunzătoare și a altor recușite, s'a aflat de lipsă și întemeierea unei biblioteci școlare, și mijlocele materiale bisericesce fiind eshauriate, pentru procurarea celor amintite, subscrisul adresându-se în mai multe rânduri, și la deosebite ocașuni poporului său, precum și altor indiviți afară de parochia, i-a succes a aduna spre scopul acela prin colecte benevole suma de 426 cor. 88 fil.

După ce amăturat cuvintelor M. Christos, lumina nu trebuie ascunsă sub obroc, m'am decis a da publicității, urmând exemplul altora — numele tuturor donatorilor, cari sunt: Andrei Târziu 78 cor. 80 fil., Ioan Armean Nr. 75, 53 cor. 22 fil., George Borzea, notariu în Vistea-infer. 40 cor., Ioan Z. Păcurariu, locuitoriu în România 20 cor., George Borzea, paroch 29-74 cor., Al. Bârsan, inv.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acesta Redacția nu primește răspunderea.

17-74 cor., Ioan Tecușan 16-74 cor. Ioan Târziu 8 cor., Sim. S. Vecerzan 9-10 cor., Sim. Vecerzan, Nr. 30, 8-22 cor., Nicolae Ciocă al cucului 10-04 cor., Sim. Armean 15-94 cor., Viróna Iuga 8-30 cor., Dionisie Curcean 8-54 cor., George Drăgușan 8 cor., Lazăr Drăgușan, Andrei Cerbea, Nicolae Târziu, Ioan Solomon din Biertan, Ioan Ciocă al cucului, Ioan G. Cerbea, Ioan C. Armean și Ioan C. Ciocă fie-care câte 2 cor., Pantilie Milca 4 cor., Ioanichie Târziu 2 cor., Alexandru Părău 2 cor., Savina Armean 1 cor., Ana Nic. Comșa 1 cor., Sim. Gl. Armean 20 fil., Sim. C. Cerbea 30 fil., David Haranglăvean sen. 1 cor., Al. Păcurariu 40 fil., Ioan Cerghezan jun. 60 fil., George Armean 1 cor., Simion Târziu 1-40 cor., Maria Comșa, preotă vдовă 1 cor., Andrei Sas 40 fil., Nicolae Cerghezan 60 fil., Cons. Ios. Armean 40 fi., Ioan Const. Armean 60 fil., Iovu Cerbea 1 cor., Ioan C. Cerbea 40 fil., Stefan Comșa 1 cor., Ioan Silv. Armean 40 fil., Patrichie Ciocă 20 fil., Al. Mititel 1 cor., Nicolae și Maria Făcălu 20 fil., Aron Șonieriu 1 cor., Sim. C. Cioca 1 cor., Parasc. C. Cioca 3 cor., Nicolae Făcălu, colibaș la Agnita 3 cor., Nic. G. Cerbea 1 cor., Nistor Radu 20 fil., Ioan David 40 fil., Ioan M. Păcurariu jun. 40 fil., Ioan Iovu Armean 40 fil., Al. Ciocă al cucului 1 cor., Al. Laz. Armean 40 fil. Ioan. M. Păcurariu sen. 50 fil., David Hărănglăvean jun. 60 fil., Ioan Sas al Mitrii 1 cor., Ștefan Sas 20 fil., Ion Gl. Armean. Nr. 72, 40 fil., Ioan Radu 40 fil., Nic. Radu 20 fil., Aron Cerbea 60 fil., Ion Uții Cerbea 50 fil., Nic. G. Vecerzan 1 cor., Simion G. Vecerzan, N. Ivan, Moise Păcurariu și Sonu M. Păcurariu fie-care câte 40 fil., Parasc. și Sim. Păcurariu 60 fil., Ioan Mititel 40 fil., Ioan Părău 40 fil., Ioan Roman 60 fil., Dinu Moldovan 20 fil., Maria Comșa 40 fil., Ion Ios. Armean 1 cor., Sim. On. Armean 1-40 cor., Nic. T. Armean 1-60 cor., Ioan Steagu inv. pens. 80 fil., Ioan Păcurariu Nr. 32 jun. 1 cor., I. Păcurariu, Nr. 32, sen. 40 fil., I. Corbean 1 cor., Chirion Brăncuș 40 fil., Nic. A. Cerbea 1 cor., Sim. Păcurariu 40 fil., I. Păcurariu, Nr. 19, jun. 40 fil., I. Păcurariu, Nr. 19, sen. 60 fil., And. Păcurariu 60 fil., Al. Vas. 40 fil., Maria N. Comșa 40 fil., Sim. Gaftii Sas 40 fil., Nic. G. Sas 40 fil., Ioan G. Sas 40 fil., Ioan Răchita 1 cor. Toma Răchita 40 fil., Sim. Iovu Armean 40 fil., Iovu Armean 20 fil., Ioan Făcălu 1 cor., I. Vecerzan 80 fil., Susana Coșorean 40 fil., Simeon Cocon jun. 1 cor., Simeon Cocon senior 40 fil., Filimon Bârsan 1 cor., I. Bârsan 40 fil., S. Iuga 40 fil., Simion Comșa 1-80 cor. Nic. Iuga 40 fil., Zach. Păcurariu 60 fil., Al. M. Ciocă 1 cor., Florica Cristea 20 fil., Ana Varga 20 fil. V. Borzea 60 fil., Nic. S. Cerbea 40 fil., I. Hereiu, Chirion Ciocă, S. Ciocă al cucului, Nicolă Armean și N. S. Armean fie-care câte 1 cor., I. S. Cerbea 80 fil., I. Gl. Armean Nr. 28, 40 fil., Nistor Cerbea 60 fil., Eftimie Ciocă 1 cor., Tim. Armean 60 fil., Susana Păcurariu 40 fil. Maria Cristea 1 cor.

Pe lângă acestea s'au mai colectat în timpul acestui post prin preotă vдовă Maria Comșa de la femeii pioșe și iubitoare pentru podoba casei lui D-zeu suma de 14 cor. 62 fil., din care s'au cumpărat materie pentru un stihariu, pe care l'au și făcut gratuit eroitoriu din loc Aurel Comșa — și 2 acopereminte: unul pentru prestol, și altul pentru masa parastaselor.

Dumnezeu să răsplătească tuturor aceste fapte de caritate creștină.

C o v e ș, în 20 Martie 1902.

Georgiu Borzea
paroch

La Librăria Tipografiei archidiece-sane în Sibii se află de vânzare:

Introducere în contabilitate
și

Contabilitatea
în partidă simplă

de

I. C. Panțu

profesor la școala superioară de comerț.

Prețul 2 corône.